

نگرش دانشجویان تحصیلات تکمیلی ترویج و آموزش کشاورزی و توسعه روستایی دانشگاه رازی کرمانشاه نسبت به آینده شغلی خود

علی اصغر میرک زاده^۱، سمیه خسروی^۲، سمیه شهبازی^۳، مصیب غلامی^۴، حسین مهدی زاده^۵

۱. استادیار گروه ترویج و آموزش کشاورزی، دانشکده کشاورزی، دانشگاه رازی.
۲. دانشجوی کارشناسی ارشد گروه توسعه روستایی، دانشکده کشاورزی، دانشگاه ایلام.
۳. دانشجوی کارشناسی ارشد گروه ترویج و آموزش کشاورزی، دانشکده کشاورزی، دانشگاه رازی.
۴. دانشجوی دکتری گروه ترویج و آموزش کشاورزی، دانشکده کشاورزی، دانشگاه رازی.
۵. استادیار گروه توسعه روستایی دانشگاه ایلام

چکیده

یکی از بزرگترین چالش های پیش روی جوانان مخصوصا دانشجویان بحث آینده ی شغلی در رشته ی تحصیلی است که این آینده نیز به نوع نگرش و علاقه ی آنان نیز بستگی دارد که اگر نگرش مناسبی به رشته ی تحصیلی وجود نداشته باشد نمی توان انتظار توسعه و افزایش مهارت ها را داشت. این پژوهش با هدف بررسی نگرش دانشجویان تحصیلات تکمیلی رشته های ترویج و آموزش کشاورزی و توسعه روستایی دانشگاه رازی کرمانشاه نسبت به آینده شغلی با استفاده از روش کیو انجام شد که به صورت هدفمند و با روش نمونه گیری گلوله برفی تعداد ۲۹ نفر از آنان برای بررسی انتخاب شدند. براساس مصاحبه های انجام شده با این دانشجویان در قالب گروه های بحث متمرکز، تعداد ۳۵ عبارت استخراج شد که در قالب یک پرسشنامه متشکل از ۳۵ کارت و یک پاسخ نامه (نمودار کیو) در اختیار دانشجویان تحصیلات تکمیلی ترویج و آموزش کشاورزی و توسعه روستایی قرار گرفت که میزان موافقت یا مخالفت خود را با آنان مشخص کنند. تجزیه و تحلیل داده های پژوهش با انجام تحلیل عاملی اکتشافی نوع کیو با استفاده از نرم افزار SPSS_{win20} انجام شد. بنا بر یافته های به دست آمده از تحلیل عاملی اکتشافی؛ ذهنیت دانشجویان مشارکت کننده در پنج ذهنیت کارآفرینانه، منفعل و ناامید، امیدوارانه و در جستجوی فرصت، تبعیض نگر و واقع نگر، دسته بندی شدند که نتیجه ی آن آشکار ساختن نگرش دانشجویان نسبت به آینده شغلی خود بود. مهم ترین نگرش شناخته شده در این پژوهش نگرش کارآفرینانه ی دانشجویان نسبت به آینده ی شغلی خود بود.

نمایه واژگان: نگرش، آینده شغلی، روش کیو، دانشگاه رازی.

نویسنده ی مسئول: سمیه خسروی

رایانامه: somayehkh6889@gmail.com

دریافت: ۹۴/۳/۲۶ پذیرش: ۹۵/۸/۱۷

مقدمه

یکی از بزرگترین نگرانی های فکری جوانان به ویژه دانشجویان، اشتغال آنان است که تا حد بسیار زیادی به رشته تحصیلی، نوع نگرش و علاقه ی به آن بستگی دارد. رشته های کشاورزی با توجه به آینده ی آن ها، یکی از پرچالش ترین رشته هاست. در این راستا، بر اساس بررسی های سازمان، نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی در سال ۱۳۹۳، ۳۸۴۳۸ نفر از فارغ التحصیلان بخش کشاورزی بیکار هستند (سازمان نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی، ۱۳۹۳).

نشانه هایی وجود دارد که چالش بی کاری دانش آموختگان گرایش های کشاورزی نسبت به دیگر رشته های نظام آموزش عالی ایران وضعیت حادتری دارد، به طوری که نرخ بیکاری در بین ۱۴۷ هزار دانش آموخته ی دانشگاهی کشاورزی، ۲۸ درصد گزارش شده که دو برابر نرخ بیکاری در بین دیگر دانش آموختگان می باشد. بنابراین به علت ظرفیت پایین سازمان های دولتی برای جذب و استخدام دانش آموختگان نظام آموزش عالی، شاهد افزایش چشم گیر بیکاری در میان آنان هستیم (جلالی، ۱۳۸۲).

با وجود عرضه ی زیاد دانش آموختگان و تقاضای کم شمار اشتغال در بخش کشاورزی باز هم هر سال شمار زیادی از جوانان کشور پس از گذراندن کنکور کنکور سراسری، آماده ی تحصیل در دانشگاه ها می-شوند که به این ترتیب، هر سال بر این چالش مهم و پیچیده می افزایند، و شگفت آورتر این که هر سال تعداد داوطلبان دختر در رشته های کشاورزی در کنکور افزایش می یابد و لذا هر سال بر ابعاد چالش بیکاری افزوده می شود (خسروی پور و سلیمانی پور، ۱۳۸۹). گزارش ها و آمارهای موجود گویای آن است که دانش آموختگان کشاورزی پس از دانش آموختگی با چالش های زیادی روبرو بوده و در عمل نمی توانند وارد بازار کار شوند. به همین دلیل در آموزش های کشاورزی باید افزون بر بالا بردن مهارت ها و دانش فراگیران، زمینه ی بهبود نگرش آنان نیز فراهم شود. اگر فراگیران نگرش مناسبی نسبت به ادامه تحصیل در رشته های کشاورزی نداشته باشند، نمی توان انتظار داشت که بالا بردن مهارت ها و دانش آنان در سطح عالی صورت

پذیرد (شعبانعلی فمی و همکاران، ۱۳۸۳). یکی از دلیل های اهمیت نگرش این است که بر افکار اجتماعی موثر است، چگونگی تفکر و پردازش داده ها را تحت تاثیر قرار می دهد، به عنوان طرح ذهنی عمل می کند و به عبارت دیگر، چارچوب های شناختی اطلاعات را در مورد مفهوم ها، موقعیت ها و حوادث، سازماندهی و نگهداری می کند. سرانجام، بر فرایند رفتار اثر می گذارد (آذربایجانی و همکاران، ۱۳۸۵).

یکی از روش های افزایش بهره وری نیروی انسانی متخصص پرداختن به نیازها، علاقه ها، انتظارات، انگیزه ها و نگرش های آنان در دوران تحصیل و کسب علم است که در موفقیت افراد در آینده نقش به سزایی خواهد داشت. هدف اصلی این بررسی شناسایی نگرش دانشجویان تحصیلات تکمیلی ترویج و آموزش کشاورزی و توسعه روستایی دانشگاه رازی کرمانشاه نسبت به آینده شغلی خود بود و همچنین، با توجه به این که محققان مختلف بر سودمند و مناسب بودن روش شناسی کیو برای بررسی و شناسایی نگرش های افراد در زمینه های مختلف تأکید کرده اند، نتایج این بررسی، به ارائه راهکارها و پیشنهادهای کاربردی برای کمک به برنامه ریزان نظام آموزش عالی کشاورزی منتهی می شود. برنامه ریزان می توانند از نتیجه ی این بررسی برای تدوین برنامه های برای ارتقای نگرش دانشجویان کشاورزی نسبت به آینده شغلی اقدام کنند.

در زمینه نگرش دانشجویان نسبت به آینده شغلی خود، پژوهش های چندی صورت گرفته است، اما در هیچ یک از این پژوهش ها دسته بندی دیدگاه ها نسبت به آینده شغلی با روش شناسی کیو که در آن افراد مورد بررسی نقش فعال داشته باشند و تنها منفعل و پاسخگو نباشند، دیده نشده است. با این حال، در این جا بر شماری از تحقیقات داخلی و خارجی اشاره می شود. وایلی و همکاران (۱۹۹۷)، در یک بررسی برای قانونمندی چگونگی جلب نگرش گروهی خاص از دانشجویان علوم غذایی و کشاورزی، اقدام به برپایی کارگاه های آشناسازی این گروه از دانشجویان با علوم غذایی و کشاورزی کرده اند. آنان اظهار داشتند که این کار پیش نیاز کسب نگرش مثبت و رفتار قابل انتظار نسبت به علوم غذایی و کشاورزی است.

و توانایی کار به طور مستقل، مهم ترین عامل های مؤثر در کسب شغل در آینده هستند. حجازی و همکاران (۲۰۰۸)، نیز بر این باورند که با توجه به رشد بیش از حد دانش آموختگان کشاورزی و افزایش بیکاری آنان، هدایت دانش های اقتصادی و کسب و کارهای غیر دولتی بخش های مختلف کشاورزی در کاهش بیکاری مؤثر است.

از پژوهش های داخلی می توان به پژوهش استواری (۱۳۸۲)، مبنی بر این که آموزش عالی کشاورزی و مرکزهای کاری مرتبط با بخش کشاورزی با نارسایی هایی مانند نداشتن ارتباط کاری نزدیک رو به رو بوده و در جاهایی هم که ارتباط وجود دارد مشکل موازی کاری پیش می آید اشاره کرد بر این پایه پیشنهاد شده است که دانشگاه ها لازم است به طور مستقیم با نظام ملی کارآفرینی کشاورزی به طور غیرمستقیم از راه ایستگاه های علمی و تحقیقاتی با صنایع و دیگر بخش های اقتصادی مرتبط باشند. البته، این ارتباط بدون ایجاد نظام فناوری اطلاعاتی در بخش کشاورزی میسر نخواهد بود.

بررسی شفيعی و فمی (۱۳۸۶) از دیگر پژوهش های قابل توجه می باشد، که پنج عامل، را به عنوان عامل های مؤثر بر نگرش دانشجویان کشاورزی نسبت به اشتغال در بخش کشاورزی معرفی کردند. که عبارتند از: قابلیت تأمین نیازهای روانشناختی، پایین بودن جایگاه اقتصادی- اجتماعی مشاغل کشاورزی، مخاطره های شغلی، دسترسی نداشتن به اعتبارات و استخدام های دولتی در بخش کشاورزی و ناسازگاری مشاغل کشاورزی برای دختران و زنان.

بنا بر یافته های پژوهش شاه ولی و نوری پور (۱۳۸۶)، راه برای افرادی که تجربه ی کار یا سکونت در مناطق روستایی دارند، سهمیه های خاص در نظر گرفته می شود. آشنایی و مشاهده فعالیت های کشاورزی، آشنایی با محتوای درس های کشاورزی، و سهمیه بیشتر برای پسران نیز از ملاک هایی است که باید برای پذیرش دانشجویان در نظر گرفته شود. موحدی و همکاران (۱۳۸۹)، در بررسی خود، دریافتند که بهبود وضعیت اشتغال با برقراری ارتباط تنگاتنگ بین انجمن ها و تشکل های دانشجویی و شرکت های دانش بنیان فعال در بازار کار، اصلاح و تغییر برنامه

با این پیش فرض آنان به بررسی تأثیر برپایی کارگاه های آشنا سازی دانشجویان پیش از ورود به دانشکده کشاورزی پرداختند، آنان دریافتند که درباره شغل های مرتبط با کشاورزی، اطلاعات ناچیزی داشتند. بررسی دوباره ی موضوع مشخص کرد دانشجویان شرکت کننده در کارگاه ها در پایان سال، نگرش مثبت بیشتری کسب کرده اند و این نگرش تا سال بعد تداوم مشاغل داشت. در پایان، آنان به برپایی چنین کارگاه هایی پیش از ورود دانشجویان به دانشکده توصیه آکید می کنند تا آنان نگرش مثبتی به کشاورزی به دست آورند.

کانن (۲۰۰۵)، در بررسی خود دریافت که، داوطلبان ورود به دانشگاه ها در آمریکا بنا به دلیل هایی چند، گرایش برای ورود به رشته های کشاورزی ندارند. از جمله این دلیل ها: کاهش نقش بخش کشاورزی نسبت به صنعت در رشد اقتصادی در دهه های ۱۹۷۰ و ۱۹۸۰، افزایش شدید قیمت ها، تبلیغات بد رسانه های خبری درباره ی کشاورزی و بزرگ نمایی دشواری های زندگی روستایی و کشاورزی و نبود دانش و مهارت های حرفه ای دانش آموختگان کشاورزی بود. هيسا و همکاران (۲۰۰۸)، در بررسی های خود در کشور تایوان به این نتیجه رسیدند که مهم ترین راهکار برای بهبود وضعیت اشتغال دانشجویان در بخش کشاورزی اقدام دانشگاه ها به تاسیس مرکزها آموزش پایدار درون دانشگاه ها به منظور پاسخ گویی به نیازهای جامعه، نیازهای بازارکار و مهارت های مورد نیاز بخش کشاورزی می باشد.

تحقیق چریستینال و همکاران (۱۹۹۲)، با عنوان دیدگاه دانشجویان استرالیایی پیرامون حرفه ی کشاورزی، علت دیدگاه منفی دانشجویان، نسبت به حرفه کشاورزی را ناآگاهی آنان از دامنه فرصت های شغلی در بخش کشاورزی می دانند. نتایج این تحقیق نشان داد که دانشجویان شغل کشاورزی را به صورت شغلی کم درآمد و دارای منزلت اجتماعی پایین و در آینده با امنیت کم توصیف کرده اند و عامل ها مؤثر در انتخاب شغل را امنیت شغلی و درآمد خوب دانسته اند. همچنین رایبسون و همکاران (۲۰۰۷) نیز درباره دستیابی مشاغل مختلف کشاورزی در آینده توسط دانش آموختگان کشاورزی، نتیجه گرفتند که داشتن انگیزه و نگرش مثبت، توانایی کار کردن با دیگران؛

جای متغیرها، افراد را تحلیل می‌کند (خوشگویان فرد، ۱۳۸۶). روش شناسی کیو از پنج مرحله تشکیل شده است. مرحله اول پس از مشخص شدن موضوع تحقیق، محقق جامعه مورد نظر و متناسب با موضوع تحقیق را مشخص می‌کند. در مرحله بعدی، پژوهشگر اقدام به گردآوری عبارت‌های در خصوص موضوع مورد مطالعه از دیدگاه افراد عضو فضای گفتمان می‌کند. در مرحله سوم پژوهشگر از بین تعداد زیادی از عبارت‌ها که در مرحله ی پیش به دست آمده است، شمار محدودی عبارت انتخاب می‌کند.

در مرحله چهارم، با توجه به تعداد عبارات بدست آمده که همان کارت‌های کیو هستند، دقت درجه بندی مشخص می‌شود. به طور مثال، در پژوهش حاضر ۳۶ کارت کیو تشکیل شد که هر کاردی باید در یک خانه از نمودار کیو قرار گیرد لذا نموداری ۳۶ سلولی لازم است پس دقت درجه بندی باید از ۵- تا ۵+ باشد که نموداری با تعداد خانه‌های لازم بر اساس کارت‌های کیو شکل گیرد در واقع منظور از درجه بندی مذکور (۵- تا ۵+) طیفی از بسیار مخالف (۵-) تا بسیار موافق (۵+) می‌باشد. البته با توجه به سلیقه پژوهشگر جهت افزایش دقت در پژوهش درجات طیف نیز می‌تواند بیشتر باشد. در نهایت (مرحله پنجم)، محقق باید به توصیف و تفسیر دیدگاه‌های افراد (دسته‌های حاصل از مرحله چهارم) در رابطه با موضوع پژوهش بپردازد (Barry and Proops, 1999). به نقل از خوشگویان فرد، (۱۳۸۶). شایان ذکر است که فرآیند اجرا و پرکردن نمودار کیو در ادامه روش شناسی پژوهش آمده است.

در این پژوهش جامعه مورد بررسی دانشجویان کارشناسی ارشد و دکتری ترویج و آموزش کشاورزی و توسعه روستایی دانشگاه رازی بودند که ۲۹ تن از آنان با استفاده از نمونه‌گیری هدفمند انتخاب شدند، مشارکت‌کنندگان از میان پژوهشگرانی که در این زمینه از پیشینه ی پژوهش بودند، برای مشارکت در مرتب‌سازی کارت‌های کیو روی نمودار کیو برگزیده شدند. نخست از راه مطالعات کتابخانه‌ای در مجلات علمی - پژوهشی مرتبط با موضوع و جستجو در پایگاه‌های اطلاعات علمی کشور، فهرست جامعی از پژوهش

های درسی کشاورزی در دانشگاه به طور منظم و متناسب با نیاز مراکز کاری، ایجاد فرصت‌های شغلی جدید مرتبط با کشاورزی در بخش‌های غیر دولتی اعم از خصوصی، تعاونی و سازمان‌های غیر دولتی راه‌کارهایی برای بهبود وضعیت اشتغال دانش‌آموختگان کشاورزی هستند.

بررسی‌های پیشین نشان می‌دهند که عامل‌ها بر نگرش منفی دانشجویان نسبت به آینده شغلی رشته‌های کشاورزی تأثیر گذارند که عبارتند از: ناآگاهی از فرصت‌های شغلی، درآمد پایین شغل کشاورزی و منزلت اجتماعی پایین آن، نبود امنیت شغلی و تأمین نکردن نیازهای روانشناختی. اما، عامل‌هایی چون: علاقه مندی به کار در بخش کشاورزی، سودآور بودن کشاورزی علمی و اعطای عنوان مهندسی به رشته‌های کشاورزی، بر نگرش مثبت دانشجویان رشته‌های کشاورزی نسبت به آینده شغلی تأثیرگذار می‌باشند. از این رو هدف اصلی این پژوهش شناسایی نگرش دانشجویان دانشکده کشاورزی نسبت به آینده شغلی بوده است که با بررسی، توصیف و تشریح دیدگاه‌ها و ذهنیت دانشجویان نسبت به اشتغال در بخش کشاورزی انجام شده است.

روش شناسی

این پژوهش که با دیدمان تلفیقی (کیفی-کمی) انجام شد از لحاظ هدف کاربردی است و با استفاده از روش شناسی کیو در قالب یک پژوهش میدانی انجام شد. روش کیو توسط ویلیام استیفنسون در دهه ۱۹۳۰ میلادی ابداع شد. روش کیو، فنی است که پژوهشگر را قادر می‌سازد تا او ادراک‌ها و باور فردی را شناسایی و طبقه بندی کند و به دسته بندی گروه‌های افراد بر پایه ی ادراک‌های آنان بپردازد. معمولاً روش کیو را پیوند بین روش‌های کیفی و کمی می‌دانند، زیرا از یکسو انتخاب مشارکت‌کنندگان با روش‌های نمونه‌گیری احتمالی صورت نمی‌گیرد، و نمونه‌ی افراد معمولاً به صورت هدفمند و با اندازه‌ای کوچک انتخاب می‌شود که آن را به روش کیفی نزدیک می‌سازد و از سوی دیگر، یافته‌ها با تحلیل عاملی و به صورت کمی به دست می‌آیند.

تفاوت اصلی این روش با دیگر روش‌های تحقیق در علوم اجتماعی در این امر است که روش شناسی کیو به

از انجام اصلاح های مورد نظر آنان روایی عبارات کیو حاصل از بخش کیفی روش شناسی کیو به منظور شناسایی نگرش های دانشجویان کشاورزی تأیید شد.

روش دسته بندی کارت های کیو برای پاسخگویان به این صورت بود که آغاز پس از بررسی کارت ها، از تنوع عبارت های کارت ها آگاه می شدند، آنگاه، کارت ها را به سه دسته تقسیم شدند، دسته اول شامل عبارت هایی بود که با آن موافق بودند (۱۵ عبارت)، دسته دوم شامل عبارت هایی بود که با آن مخالف بودند (۱۵ عبارت) و دسته سوم شامل عباراتی بود که نسبت به آن نظر خاصی نداشتند یعنی نه مخالف و نه موافق (۶ عبارت).

سپس، از ۱۵ عبارت یکی را که با آن بیشتر موافق بودند در خانه زیر درجه ۵+ قرار دادند سپس از آنان خواسته شد از میان ۱۴ عبارت باقی مانده ۲ عبارتی که بیشتر از دیگر عبارات موافق هستند (ولی از عبارت پیشین کمتر با آن موافق باشند) در درجه دو سلول زیر ۴+ قرار دهند و از ۱۲ عبارت باقی مانده بعدی ۳ عبارت در درجه ۳+ و ۴ عبارت دیگر که با آن موافق بودند در درجه ۲+ و در نهایت ۵ عبارت باقی مانده در درجه ۱+ قرار دادند. برای عباراتی (کارت های کیو) که با آنها نیز مخالف هستند همین روال تکرار می گردد. کارت های کیو که نسبت به آن ها بی نظر بوده اند در حالت خنثی قرار می گیرند (حال خنثی همان درجه صفر نمودار کیو می باشد) (نگاره ۱).

به منظور بررسی پایایی ابزار گرد آوری داده ها، به صورت تصادفی دو هفته پس از جاگذاری کارت ها در نمودار کیو، بار دیگر از ۱۰ نفر از دانشجویان شرکت کننده در پژوهش خواسته شد این کار را در دو مرحله به فاصله زمانی دو هفته تکرار کنند و با بررسی همبستگی ($r=0.78$, $sig=0.05$) بین پاسخ های این ده دانشجو در دو مرحله مشخص شد که ابزار پژوهش دارای پایایی خوبی برای انجام پژوهش بود. در مرحله بعد نمودار (نمودار ۱) در اختیار همان افرادی که در فضای گفتمان با آنان مصاحبه شد قرار گرفت و داده ها گردآوری شد. نمودار کیو مانند طیف لیکرت چند طیف را در بر می گیرد؛ به طوری که مشارکت کنندگان بر پایه ی ادراک های و دیدگاه خود کارت های کیو را به ترتیب اهمیت یا میزان موافقت یا مخالفت روی نمودار مرتب می کنند.

های انجام شده و آثار پژوهشی مربوطه گردآوری شد. در روش کیو یک نمونه کیو قابل اعتماد باید همه ی ابعاد فضای گفتمان را پوشش دهد، محتویات فضای گفتمان نه تنها شامل حقایقی است که ممکن است در پیشینه ی موضوع مطرح باشند، بلکه شامل تلقی ها و برداشت های شخصی افراد نیز هست که به طور کامل خود مرجع می باشد. فضای گفتمان از راه مصاحبه با ۲۹ نفر از دانشجویان تحصیلات تکمیلی رشته های ترویج و آموزش کشاورزی و توسعه روستایی که در این زمینه پیشینه های پژوهشی داشتند و بدون جاسازی گروه دختران و پسران انجام شد. در واقع نمونه های مورد بررسی به صورت هدفمند انتخاب شدند. بدین صورت که با انتخاب فرد کلیدی واجد شرایط (داشتن پیشینه های پژوهشی، زیرا این افراد صاحب نظر بوده و نگرش های شایان توجهی خواهند داشت) فرد دیگری با شرایط یاد شده معرفی می شد و مورد بررسی قرار گرفت.

شناسایی نگرش افراد دیگر نیز بدین روال ادامه یافت و در نهایت اشباع نظری حاصل شد. به این معنی که با انجام مصاحبه های بعدی اطلاعاتی دیگر به اطلاعات پیشین افزوده نشود. پس از انجام تحلیل محتوا در رابطه با اطلاعات به دست آمده از انجام مصاحبه با دانشجویان شرکت کننده در فضای گفتمان، ۷۴ عبارت استخراج شد در مرحله بعدی با همکاری گروه تحقیق و افراد شرکت کننده در فضای گفتمان و حذف گویه های تکراری و همسان به ۳۵ عبارت (۱۲ عبارت منفی و ۲۳ عبارت مثبت) کاهش یافتند.

با توجه به اینکه تقسیم بندی کلی نمونه ی کیو به دو دسته با ساختار و بی ساختار تقسیم می شود. برای پرهیز از سوگیری و یا جهت دهی به مسیر پژوهش، از نمونه ی کیوی بی ساختار استفاده شد. پس از آماده شدن کارت ها و طراحی نمودار کیو برای بررسی اعتبار، از ۵ نفر از کارشناسان و هیئت علمی گروه ترویج کشاورزی و توسعه روستایی که در زمینه پژوهش مورد نظر صاحب نظر بودند از آنان تقاضا شد با مطالعه عبارت های، بررسی کنند که آیا عبارت های مورد نظر به خوبی نگرش های دانشجویان را نسبت به آینده شغلی می سنجد؟ در این راستا، پس

-5	-4	-3	-2	-1	0	+1	+2	+3	+4	+5

نگاره ۱- ارزش گذاری متوازن نظر سنجی در روش کیو

همان گونه که در جدول ۲ مشاهده می شود، ۵ عامل از دسته بندی دیدگاه ها و ذهنیت مشارکت کنندگان تحقیق بدست آمده است، که نتیجه تحلیل عاملی کیو است. این ۵ عامل در کل ۶۹/۹۶ درصد از واریانس کل گویه های موثر بر آینده شغلی دانشجویان کشاورزی را تبیین می کنند که مقدار شایان توجهی است.

جدول ۲- عامل های استخراج شده از تحلیل عاملی کیو

عامل	مقدار ویژه	واریانس	درصد واریانس انباشته
۱	۵/۹۴	۲۰/۵۰	۲۰/۵۰
۲	۴/۸۴	۱۶/۷۰	۳۷/۲۱
۳	۴/۲۰	۱۴/۵۱	۵۱/۷۲
۴	۲/۸۵	۹/۸۵	۶۱/۵۷
۵	۲/۴۳	۸/۳۸	۶۹/۹۶

در این پژوهش از روش مؤلفه های اصلی که متداول ترین شیوه استخراج عامل ها در تحلیل عاملی کیو است، استفاده شد. همان گونه که جدول ماتریس عامل های چرخش یافته نشان می دهد ۵ دیدگاه کارآفرینانه، منفعل و نا امید، امیدوارانه و در جستجوی فرصت، تبعیض نگر و واقع نگر استخراج شده که افراد بالای ۰/۶ با رنگی تیره تر نشان داده شده اند. در واقع، این جدول مشخص می کند که افراد در چه ذهنیت هایی قرار می گیرند (جدول ۳).

روش تجزیه و تحلیل داده های تحقیق در روش کیو از راه تحلیل عاملی نوع Q بوده و در این پژوهش نیز عامل ها (دیدگاه ها) شناسایی شده؛ و بر پایه ماتریس عاملی چرخش یافته و امتیازهای عاملی محاسبه شدند و تفسیر عامل های استخراج شده با استفاده از نرم افزار SPSS_{Win20} انجام شد.

یافته ها

نتیجه ی به دست آمده از تحقیق در زمینه ی ویژگی های فردی و حرفه ای ۲۹ نفر مشارکت کننده در تحقیق نشان داد، ۱۸ نفر از مشارکت کنندگان زن، ۱۱ نفر مرد، ۱۸ نفر دانشجوی کارشناسی ارشد و ۱۱ نفر دانشجوی دکتری، ۱۶ نفر در رشته توسعه روستایی و ۱۳ نفر در رشته ی ترویج و آموزش کشاورزی و محل اقامت ۲۱ نفر از آنان شهر می- باشد (جدول ۱).

جدول ۱- توزیع فراوانی دانشجویان مورد مطالعه بر پایه ی

ویژگی های فردی و حرفه ای

متغیر	سطح مشارکت کنندگان	فراوانی	درصد فراوانی
جنس	زن	۱۸	۶۲/۰۷
	مرد	۱۱	۳۷/۹۳
مقطع تحصیلی	کارشناسی ارشد	۱۸	۶۲/۰۷
	دکتری	۱۱	۳۷/۹۳
رشته تحصیلی	رشته ترویج و آموزش کشاورزی	۱۳	۴۴/۸۳
	رشته توسعه روستایی	۱۶	۵۵/۱۷
محل اقامت	شهر	۲۱	۷۲/۴۱
	روستا	۸	۲۷/۵۹

جدول ۳- موقعیت پاسخ‌گویان در عامل‌های پایه‌ی روش مولفه‌های اصلی پس از چرخش عاملی

مولفه‌های اصلی					پاسخگو
۵	۴	۳	۲	۱	
۰/۶۲۸	۰/۳۸۹	۰/۲۵۴	۰/۳۲۸	۰/۱۲۳	۱
۰/۱۴	۰/۱۶۹	۰/۵۰۱	۰/۳۲۶	۰/۴۵۵	۲
۰/۱۵۱	۰/۲۴۵	۰/۱۰۹	۰/۴۶۴	۰/۵۹۳	۳
۰/۴۵	۰/۴۷	۰/۵۲۵	۰/۱۳۵	۰/۶۷۵	۴
۰/۱۸۲	۰/۲۴۰	۰/۲۰۲	۰/۱۲۴	۰/۶۹۶	۵
۰/۳۱	۰/۲۷۹	۰/۸۷۲	۰/۱۰۹	۰/۱۳۹	۶
۰/۲۹۹	۰/۶۰۲	۰/۱۲۶	۰/۲۳۶	۰/۴۳۱	۷
۰/۲۳۵	۰/۱۶۶	۰/۳۳۶	۰/۳۱۰	۰/۷۲۵	۸
۰/۰۸۵	۰/۰۱۱	۰/۴۹۶	۰/۲۳۸	۰/۶۳۲	۹
۰/۰۶۶	۰/۲۹۱	۰/۰۶۷	۰/۷۸۶	۰/۳۴۸	۱۰
۰/۱۲۳	۰/۰۸۵	۰/۳۱۶	۰/۲۲۵	۰/۴۸۷	۱۱
۰/۳۳۲	۰/۲۶۳	۰/۲۹۵	۰/۶۶۳	۰/۰۰۸	۱۲
۰/۰۱۸	۰/۸۵۲	۰/۱۶۰	۰/۰۱۳	۰/۰۱۰	۱۳
۰/۱۰۰	۰/۲۴۶	۰/۱۱۰	۰/۱۸۰	۰/۷۷۱	۱۴
۰/۰۵۹	۰/۸۴۱	۰/۱۳۹	۰/۰۰۷	۰/۲۵۸	۱۵
۰/۲۴۵	۰/۱۱۷	۰/۷۷۵	۰/۲۱۶	۰/۰۶۰	۱۶
۰/۱۶۵	۰/۴۸	۰/۴۶۹	۰/۵۱۴	۰/۳۲۹	۱۷
۰/۲۴۱	۰/۰۴۶	۰/۰۴۵	۰/۷۷۱	۰/۰۵۰	۱۸
۰/۰۸۰	۰/۳۴۹	۰/۲۶۵	۰/۳۹۲	۰/۵۸۱	۱۹
۰/۴۰۵	۰/۳۵۵	۰/۱۲۱	۰/۵۳۸	۰/۴۵۱	۲۰
۰/۵۸۸	۰/۱۳۷	۰/۲۸۹	۰/۰۹۹	۰/۳۲۰	۲۱
۰/۳۰۸	۰/۰۵۲	۰/۰۷۳	۰/۶۰۸	۰/۴۲۳	۲۲
۰/۱۹۳	۰/۲۱۵	۰/۳۰۱	۰/۵۱۵	۰/۴۹۲	۲۳
۰/۰۹۴	۰/۰۹۲	۰/۴۲۲	۰/۳۱۵	۰/۶۸۰	۲۴
۰/۳۴۶	۰/۱۶۰	۰/۶۹۶	۰/۰۶۵	۰/۴۰۹	۲۵
۰/۰۰۵	۰/۰۰۶	۰/۰۹۸	۰/۶۳۰	۰/۵۲۹	۲۶
۰/۷۳۸	۰/۱۲۸	۰/۱۳۸	۰/۱۱۵	۰/۱۱۰	۲۷
۰/۴۵۸	۰/۰۳۴	۰/۶۲۳	۰/۰۹۹	۰/۴۱۲	۲۸
۰/۰۸۶	۰/۲۲۱	۰/۱۵۸	۰/۷۰۹	۰/۱۲۲	۲۹

امتیاز عاملی گزاره‌ها با تحلیل عاملی اکتشافی نوع کیو در نرم افزار spss بدست آمد که نتایج آن در جدول (۴) ارائه شده است.

جدول ۴- امتیاز عاملی گزاره‌ها

گزاره	نوع	ذهنیت ۱	ذهنیت ۲	ذهنیت ۳	ذهنیت ۴	ذهنیت ۵
کار کردن یا دیگران را در راه اندازی یک کسب و کار نمی پسندم.	منفی	-۰/۴۴	-۰/۷۴	-۰/۵۸	-۱/۲۳	۰/۰۶
بر این باورم استخدام های دولتی برای به کارگیری دانشجویان کشاورزی روی آینده شغلی موثر نیست.	منفی	-۱/۰۳	-۲/۲۳	-۰/۰۲	۲/۰۴	-۰/۲۳
سیاست های تشویقی دولت مانند وام با بهره پایین و ... برای فعالیت های تولیدی کشاورزی تایید می کنم.	مثبت	۰/۸۵	۰/۵۴	۰/۹۹	۱/۱۱	۱/۱۷
محدودیت های جنسیتی و سنی در استخدام های دولتی دانشجویان را می پسندم.	مثبت	-۱/۹۴	-۰/۱۱	-۰/۲۶	۲/۳۱	۰/۹۵
تاسیس تعاونی ها توسط دانشجویان کشاورزی را می پسندم.	مثبت	۰/۶۴	۰/۳۹	۰/۹۸	۰/۹۴	۰/۸۰
احساس می کنم که نظام آموزش عالی در جهت تربیت نیروی دانش مدار است.	مثبت	۰/۴۲	-۰/۷۸	۰/۶۷	-۱/۳۹	۰/۶۵
احساس می کنم که برنامه ها و درس های دانشگاهی با نیازهای بازار کار هماهنگ است.	مثبت	-۱/۷۹	-۱/۵۱	۰/۸۰	-۰/۵۹	۰/۸۱

ادامه جدول ۴

گزاره	نوع	ذهنیت ۱	ذهنیت ۲	ذهنیت ۳	ذهنیت ۴	ذهنیت ۵
به نظر من توسعه آموزش های فنی و حرفه ای در آینده شغلی رشته های کشاورزی اهمیت دارد.	مثبت	۱/۲۰	۰/۲۳	۰/۵۷	۱/۳۰	۰/۲۷
ایجاد روحیه کارآفرینی در بین دانشجویان کشاورزی را تایید می کنم.	مثبت	۲/۱۱	-۰/۵۵	۱/۲۷	-۰/۱۸	-۰/۴۸
بر این باورم که بخش کشاورزی نسبت به صنعت در رشد اقتصادی اهمیت کمتری دارد.	مثبت	-۱/۴۵	-۰/۰۸	-۰/۰۹	۰/۳۹	۰/۰۷
بر این باورم که کشاورزی شغلی کم درآمد است.	مثبت	-۰/۷۰	۱/۰۴	-۱/۳۱	۰/۸۴	۱/۳۲
بر این باورم که نقش استادان بر آینده شغلی دانشجویان دارای اهمیت است.	مثبت	۰/۵۷	۰/۵۵	۰/۱۰	۰/۶۴	۱/۲۶
اعطای عنوان مهندسی در رشته کشاورزی باعث ایجاد نگرش بهتری می شود.	مثبت	-۰/۳۰	۰/۵۶	۱/۶۵	-۰/۱۷	-۰/۱۴
احساس می کنم دانشجویان کشاورزی تنها برای کسب مدرک به این رشته آمده اند.	مثبت	-۰/۱۱	۱/۴۵	۰/۰۴	-۱/۳۳	-۰/۴۵
احساس می کنم دانشجویان مهارت های مورد نیاز بازار کار را کسب کرده اند.	مثبت	-۰/۳۰	-۱/۷۰	-۰/۱۷	-۰/۲۲	۱/۴۷
احساس می کنم دانشجویان رشته کشاورزی به خوبی از فرصت های شغلی در زمینه کشاورزی آگاهی دارند.	مثبت	-۰/۹۰	-۰/۳۸	۱/۰۶	-۲/۰۷	۱/۳۲
ارتباط فعال دانشجویان با انجمن های کشاورزی و شرکت های دانش بنیان را می پسندم.	مثبت	۰/۸۲	۰/۵۲	۱/۰۲	۰/۴۱	-۰/۴۴
بر این باورم فعالیت در بخش کشاورزی دارای منزلت اجتماعی پایینی است.	مثبت	-۱/۰۵	-۰/۲۳	۰/۵۳	۰/۷۶	-۱/۴۹
به نظر من حمایت ها و تبلیغات رسانه ملی و سایر رسانه ها بر آینده شغلی رشته های کشاورزی تاثیری ندارد.	منفی	-۰/۶۱	-۰/۲۷	۰/۳۱	-۰/۶۰	-۱/۷۸
بر این باورم برای پذیرش پسران در این رشته باید سهمیه ی بیشتری در نظر گرفته شود.	مثبت	۰/۳۹	۰/۵۷	۰/۶۸	۰/۳۶	-۱/۷۰
محیط روستا را برای انجام فعالیت های مرتبط با بخش کشاورزی نمی پسندم.	منفی	-۰/۲۲	-۰/۶۳	-۰/۳۲	۰/۰۱	۱-۰۲۲
بر این باورم خلاقیت و نوآوری دانشجویان بر آینده شغلی آنها موثر است.	مثبت	۱/۱۱	۰/۹۹	۱/۰۴	-۰/۰۹	۰/۱۱
خطر پذیری در فعالیت های کشاورزی را می پسندم.	مثبت	۰/۹۰	-۰/۴۴	۰/۷۳	۰/۴۹	-۰/۰۱
به نظر من خودکار آمد بودن دانشجویان بر آینده شغلی آنان تاثیر ندارد.	منفی	-۰/۶۷	-۰/۵۰	-۰/۵۵	-۰/۱۸	-۰/۳۵
علاقه ای به فعالیت های کارآفرینی ندارم.	منفی	-۱/۴۲	۰/۳۷	۰/۲۱	-۱/۲۱	-۰/۸۳
بر این باورم فرهنگ جامعه پذیرای نیروی کار جوان نمی باشد.	منفی	۰/۶۳	۰/۰۰	-۰/۳۸	-۰/۹۰	۰/۰۳
به نظر من فرهنگ جامعه فعالیت های مخاطره آمیز را می پسندد.	مثبت	۰/۱۸	-۰/۴۲	۰/۰۱	-۰/۲۵	-۰/۶۴
به رشته و حرفه کشاورزی علاقه ای ندارم.	منفی	-۰/۷۹	۰/۹۶	-۱/۴۳	۰/۶۸	-۰/۹۰
بر این باورم که رشته کشاورزی با روحیه زنان و دختران سازگار نیست و جامعه اشتغال دختران وزنان در این بخش را نمی پسندد.	منفی	۰/۳۴	۰/۳۹	-۰/۳۳	۱/۴۶	-۲/۰۳
بر این باورم که حرفه کشاورزی رضایت خاطر به ارمان نمی آورد.	منفی	-۰/۰۹	۰/۷۲	-۱/۱۲	۰/۰۷	-۰/۸۰
بر این باورم که کار کردن در بخش کشاورزی مخاطره های شغلی بسیار زیادی دارد	مثبت	۱/۸۹	-۰/۷۲	-۱/۶۳	۰/۶۲	۰/۷۱
احساس می کنم بعد از دانش آموختگی به حتم استخدام دولتی می شوم.	مثبت	۱/۶۳	-۱/۴۸	-۱/۵۴	-۰/۴۶	۰/۷۲
علاقه مند به استخدام دولتی در بخش کشاورزی هستم.	مثبت	-۰/۷۲	۱/۸۲	۱/۷۷	-۰/۴۹	۰/۳۴
بر این باورم رشته کشاورزی تنوع شغلی ندارد.	منفی	۰/۳۵	۰/۱۴	-۱/۸۰	-۰/۴۹	۰/۵۱
احساس می کنم که هیچ آینده روشنی در انتظار دانشجویان رشته های کشاورزی نیست.	منفی	-۰/۲۷	۲/۶۵	-۲/۱۱	-۰/۸۹	۰/۷۶

در این دیدگاه ۵ گزاره به ترتیب اهمیت امتیاز عاملی جای گرفتند. گزاره های (۱ تا ۵) بیشتر از عدد ۰/۷ مثبت محاسبه شد.

دیدگاه دوم: منفعل و نا امید؛ در دیدگاه دوم امتیاز عاملی ۴ گزاره (۶ تا ۹) بیشتر از عدد ۰/۷ مثبت محاسبه شد. دیدگاه سوم: امیدوارانه و در جستجوی فرصت؛ در دیدگاه سوم امتیاز عاملی ۳ گزاره (۱۰، ۱۱، ۱۲) بیشتر از عدد ۰/۷ مثبت محاسبه شد.

دیدگاه چهارم: تبعیض نگر؛ در دیدگاه چهارم امتیاز عاملی ۴ گزاره (۱۳ تا ۱۶) بیشتر از عدد ۰/۷ مثبت محاسبه شد. دیدگاه پنجم: واقع نگر؛ در دیدگاه پنجم امتیاز عاملی ۷ گزاره (۱۷ تا ۲۳) بیشتر از عدد ۰/۷ محاسبه شد.

در گام بعدی گزاره های دارای امتیاز عاملی بالای ۰/۷ مبنای مقایسه و تفسیر دیدگاه ها قرار گرفتند (در عمده ی مطالعات روش شناسی کیو، امتیاز عاملی بالای ۰/۷ مهم و معنادار در نظر گرفته شده است). با توجه به تحلیل داده ها در نرم افزار SPSS و نتیجه ی حاصل از آن، در نهایت ۵ دیدگاه شناسایی شدند که در ادامه به شرح آن ها و مؤلفه های شناسایی شده پرداخته خواهد شد (جدول ۵).

با تحلیل عاملی اکتشافی نوع کیو در نرم افزار SPSS، ۵ ذهنیت شناسایی شد که با توجه به ماهیت گزاره ها هر ذهنیت نامگذاری شد. امتیاز عاملی و عنوان هر عامل (گزاره) در جدول (۵) ارائه شده است.

دیدگاه اول: کارآفرینانه

جدول ۵- گزاره های دارای امتیاز عاملی

ردیف	گزاره	امتیاز عاملی	عنوان عامل
۱	ایجاد روحیه کارآفرینی در بین دانشجویان کشاورزی را تایید می‌کنم.	۲/۱۱	کارآفرینانه
۲	بر این باورم که کارکردن در بخش کشاورزی مخاطره های شغلی بسیار زیادی دارد.	۱/۸۹	
۳	احساس می‌کنم بعد از دانش آموختگی به حتم استخدام دولتی می‌شوم.	۱/۶۳	
۴	بر این باورم خلایقیت و نوآوری دانشجویان بر آینده شغلی آنها موثر است.	۱/۱۱	
۵	خطر پذیری در فعالیت های کشاورزی را می‌پسندم.	۰/۹۰	
۶	احساس می‌کنم که هیچ آینده روشنی در انتظار دانشجویان رشته های کشاورزی نیست.	۲/۶۵	منفعل و ناامید
۷	علاقه مند به استخدام دولتی در بخش کشاورزی هستم.	۱/۸۲	
۸	به رشته و حرفه کشاورزی علاقه ای ندارم.	۰/۹۶	
۹	بر این باورم که حرفه کشاورزی رضایت خاطر به ارمغان نمی‌آورد.	۰/۷۲	
۱۰	اعطای عنوان مهندسی در رشته کشاورزی باعث ایجاد نگرش بهتری می‌شود.	۱/۶۵	امیدوارانه و در
۱۱	ارتباط فعال دانشجویان با انجمن های کشاورزی و شرکت های دانش بنیان را می‌پسندم.	۱/۰۲	جستجوی فرصت
۱۲	تاسیس تعاونی ها توسط دانشجویان کشاورزی را می‌پسندم.	۰/۹۸	
۱۳	محدودیت های جنسیتی و سنی در استخدام های دولتی دانشجویان را می‌پسندم.	۲/۳۱	تبعیض نگر
۱۴	بر این باورم استخدام های دولتی برای به کارگیری دانشجویان کشاورزی روی آینده شغلی موثر نیست.	۲/۰۴	
۱۵	بر این باورم که رشته کشاورزی با روحیه زنان و دختران سازگار نیست و جامعه اشتغال دختران وزنان در این بخش را نمی‌پسندد.	۱/۴۶	
۱۶	بر این باورم فعالیت در بخش کشاورزی دارای منزلت اجتماعی پایینی است.	۰/۷۶	
۱۷	احساس می‌کنم دانشجویان مهارت های مورد نیاز بازار کار را کسب کرده اند.	۱/۴۷	
۱۸	بر این باورم که کشاورزی شغلی کم درآمد است.	۱/۳۲	واقع نگر
۱۹	احساس می‌کنم دانشجویان رشته کشاورزی به خوبی از فرصت های شغلی در زمینه کشاورزی آگاهی دارند.	۱/۳۲	
۲۰	بر این باورم که نقش استادان بر آینده شغلی دانشجویان دارای اهمیت است.	۱/۲۶	
۲۱	سیاست های تشویقی دولت مانند (وام با بهره پایین و ...) برای فعالیت های تولیدی کشاورزی تایید می‌کنم.	۱/۱۷	
۲۲	بر این باورم که بخش کشاورزی نسبت به صنعت در رشد اقتصادی اهمیت کمتری دارد.	۱/۰۷	
۲۳	احساس می‌کنم که برنامه ها و دروس دانشگاهی با نیازهای بازار کار هماهنگ است.	۰/۸۱	

بحث و نتیجه گیری :

باید در دانشجویان روحیه کارآفرینی ایجاد کرد تا به فعالیت های کارآفرینانه در بخش کشاورزی دامن بزنند. افراد این گروه، با این که فعالیت های کشاورزی خطر شغلی دارد، موافق بودند که با نتیجه ی تحقیقات چریستنال و همکاران (۱۹۹۲) و شفیع و فمی (۱۳۸۶)، که مخاطرات شغلی و امنیت کم حرفه کشاورزی را عاملی مؤثر بر نگرش دانشجویان نسبت به حرفه کشاورزی ذکر کرده اند، هم سو می باشد.

دانشجویان با دیدگاه منفعل و نا امید بر این باورند که به رشته و حرفه کشاورزی علاقه ای ندارند. از این رو احساس می کنند که آینده روشنی در انتظار آنان، نخواهد بود و به صورت منفعل منتظر رخ دادهای آینده می باشند. برخلاف دیدگاه پیشین به دنبال کارآفرینی نیستند. شفیع و فمی (۱۳۸۶)، در پژوهشی یکی از این

یکی از روش های افزایش بهره وری نیروی انسانی متخصص پرداختن به نیازها، علاقه ها، انتظارها، انگیزه ها و نگرش های آنان در دوران تحصیل و کسب علم می باشد. در آموزش های کشاورزی باید افزون بر بالا بردن مهارت ها و دانش فراگیران، زمینه ی بهبود نگرش آنان نیز فراهم گردد تا با اشتیاق به تحصیل پرداخته و کارهایشان را به روش بهتری انجام دهند.

هدف اصلی این بررسی شناسایی نگرش دانشجویان تحصیلات تکمیلی ترویج و آموزش کشاورزی و توسعه ی روستایی دانشگاه رازی کرمانشاه نسبت به آینده شغلی خود بود که دیدگاه دانشجویان مورد بررسی در پنج دسته ذهنیت قرار گرفت.

آنان در گروه دیدگاه کارآفرینانه بر این باور بودند که

دانشجویان کشاورزی نسبت به اشتغال در این بخش دانسته اند. چریستینال و همکاران (۱۹۹۲)، نیز نشان داد که دانشجویان شغل کشاورزی را به صورت شغلی کم درآمد و دارای منزلت اجتماعی پایین توصیف می کنند.

دانشجویان با دیدگاه واقع نگر واقعیت های موجود جامعه را در نظر دارند و بر این باورند که دانشجویان کشاورزی مهارت های مورد نیاز بازار کار را کسب کرده اند این موضوع بر خلاف نظر کانن (۲۰۰۵)، یکی از علت های گرایش نداشتن داوطلبان آمریکایی به رشته های کشاورزی، نبود دانش و مهارت دانش-آموختگان کشاورزی است.

با توجه به نتایج به دست آمده از این پژوهش، پیشنهاد می شود، دانشکده های کشاورزی در اولین مرحله ورود دانشجویان به گرایش های کشاورزی کلاس هایی برای تغییر در نگرش دانشجویان نسبت به گرایش خود ایجاد کنند و از دانشجویان موفق در این گرایش ها دعوت به عمل بیاورند که نگرش ذهنی دانشجویان جدیدالورود نسبت به آینده را تغییر دهند.

- افزایش واحدهای درسی کارآفرینی، برای ایجاد انگیزه، و روحیه ی خطر پذیری در دانشجویان پیشنهاد می گردد، همچنین افزایش واحدهای عملی کشاورزی برای افزایش مهارت دانشجویان باید در نظر گرفته شود. - سیاست ها به سمت و سویی رود که راه اندازی فعالیت های تولیدی و کارآفرینانه را سبب شود و ارتباط دانشگاه ها با سازمان آموزش فنی و حرفه ای برای ارتقای مهارت دانشجویان بیش از پیش شود و شرکت های دانش بنیان و پارک های علم و فناوری در حمایت از دانشجویان خلاق و نوآور نیز می توانند موثر واقع شود.

عامل های مؤثر بر نگرش دانشجویان نسبت به اشتغال در بخش کشاورزی را قابلیت تأمین نیازهای روانشناختی معرفی کردند. در حالی که افراد دارای این گروه بر این باورند حرفه کشاورزی رضایت خاطر به ارمغان نمی آورد و به عبارت دیگر قابلیت تأمین نیازهای روانشناختی را ندارد.

دانشجویان با دیدگاه امیدوارانه در جستجوی فرصت هایی مانند سیاست های تشویقی دولت برای فعالیت های تولیدی و ارتباط با شرکت های دانش بنیان و انجمن های کشاورزی می باشند و با تأسیس تعاونی های دانشجویی موافق بودند که نتایج تحقیق موحدی و همکاران (۱۳۸۹)، نشان داد یکی از راه های بهبود وضعیت اشتغال دانشجویان رشته های کشاورزی، تأسیس تعاونی ها و سازمان های غیردولتی می باشد که نتایج این تحقیق را تأیید می کند و با نتایج حجازی و همکاران (۲۰۰۸) که هدایت دانش آموختگان کشاورزی به سمت خوداشتغالی و کسب و کارهای غیر دولتی کشاورزی در کاهش بیکاری مؤثر است همسو می باشد. به نظر می رسد دانشجویان دارای دیدگاه تبعیض نگر بر این باورند که حرفه کشاورزی با روحیه دختران سازگار نبوده و باید در استخدام های دولتی محدودیت سنی و جنسی را لحاظ کرد. از طرفی، نسبت به مشغولیت در حرفه کشاورزی دیدگاهی تبعیض گرایانه دارند. در واقع، این افراد باورند که استخدام های دولتی روی نگرش دانشجویان نسبت به آینده شغلی مؤثر نیست. تحقیق شفیع و فمی (۱۳۸۶)، که یکی از عوامل مؤثر بر نگرش دانشجویان کشاورزی نسبت به اشتغال در بخش کشاورزی را دسترسی به استخدام های دولتی در این بخش عنوان کرده اند با یافته ی بالا هم سویی ندارد. شفیع و فمی (۱۳۸۶)، پایین بودن جایگاه اقتصادی-اجتماعی شغل کشاورزی را عاملی مؤثر بر نگرش

منبع ها

- استواری، م. (۱۳۸۳). فن آوری اطلاعات و مسئله اشتغال دانش آموختگان کشاورزی در ایران. مجموعه مقالات همایش نقش فناوری اطلاعات در اشتغال تهران، انتشارات علم و صنعت، صص: ۲۹۳-۳۰۳.
- آذربایجانی، م.، سالاری فر، م. ر.، عباسی، ا.، کاویانی، م. و موسوی اصل، س. م. (۱۳۸۵). روانشناسی اجتماعی با

نگرش به منابع اسلامی، تهران: انتشارات سمت.
 سازمان نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی (۱۳۹۳). نرخ بیکاری ۲۵ درصدی دانش آموختگان. قابل دسترسی از
<http://iaeo.org> طریق

جلالی، خ. (۱۳۸۲). ساماندهی اشتغال دانش آموختگان رشته های کشاورزی و منابع طبیعی. فصلنامه ی نظام
 مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی، شماره ۲، صص: ۱۹-۲۳.
 خسروی پور، ب و سلیمان پور، م. ر. (۱۳۸۹). تبیین نقش ویژگی های فردی موثر بر اشتغال دانش آموختگان دختر
 آموزش عالی، زن در توسعه و سیاست (پژوهش زنان)، دوره ۸، شماره ۴، صص: ۲۰۳-۲۲۰.
 خوشگویان فرد، ع. (۱۳۸۸). روش شناسی کیو. تهران: مرکز تحقیقات صدای جمهوری اسلامی ایران.
 شاه ولی، م و نوری پور، م. (۱۳۸۶). سازه های مؤثر بر نگرش دانشجویان کشاورزی کشور راهکارهای هدایت داوطلبان
 به رشته کشاورزی. مجله علوم ترویج کشاورزی ایران، جلد ۳، شماره ۱، صص: ۷۱-۵۵.
 شفیعی، ف و شعبانعلی فمی، ح. (۱۳۸۶). بررسی نگرش دانشجویان رشته های کشاورزی به اشتغال در بخش کشاورزی.
 مطالعه موردی پردیس کشاورزی و منابع طبیعی دانشگاه تهران، انجمن جمعیت شناسی ایران، جلد ۴، شماره ۲، صص: ۱۹۲-
 ۱۷۳.

موحدی، ر.، چیدری، م و نوروزی، ا. (۱۳۸۶). بررسی مقایسه ای گرایش دانشجویان آزاد اسلامی و دانشگاه دولتی
 نسبت به رشته های کشاورزی در استان لرستان و همدان. مجله علوم کشاورزی ایران، سال سیزدهم، شماره ۳۳، صص:
 ۵۴۵-۵۳۳.

Cannon, J. G. (2005). Perceptions of the influence of the Virginia governor's school for agriculture on VGSA Alumni. (Doctoral dissertation, Virginia Polytechnic Institute and State University).

Christinal, L., Cecchetti, C., Sommer, R & Leising, G. (1992). Australian students' perceptions of agricultural careers. *Journal of Agricultural Education*, 33(1), 3036. Retrieved from http://www.Pubs.aged.tamu.edu/ja_e/pdf/Vol33/33-01-30.

Robinson, J. S., Garton, B. L & Terry, R. (2007). Identifying the employability skills needed in the workplace according to supervisors of college of agriculture, food and natural resources graduates. *Journal of Southern Agricultural Education Research*, 57(1), 95-100. Retrieved from <http://pubs.aged.tamu.edu/jsaer/pdf/Vol57/57-01-095.pdf>.

Shabanali Fami, H., Alibeigi, A & Sharifzadeh, A. (2004). The participatory approaches and techniques for agricultural extension and rural development, Published by the Iranian Rural Development Institute Tehran.

Willy, Z. Z., Bowen, B. E., Bowen, C. F & Heinsohn, A. L. (1997). Attitude formulation of ethnic minority students toward the food and sciences journal of *Agricultural Education*. 38 (2):21-29.

Hsia, T. C., Shie, A. J & Chen, L. C. (2008). Course planning of extension education to meet market demand by using data mining techniques, an example of Chinkuo Technology University in Taiwan. *Expert Systems with Applications*, 34(1): 596-602.

Hejazi, Y., Hashemi, S. M & Malek-Mohammadi, E. (2008). I. Iranian agricultural graduates and agri-business ventures. *American Eurasian Journal of Agricultural and Environmental Science*, 4(3), 311-317.

Attitudes of Graduate and Post Graduate Students of Agricultural Education and Rural Development at Razi University, Iran Towards their Prospective Employment

S. Khosravi¹, S. Shahbazi², A. A. Mirakzadeh³, M. Gholami⁴, H. Mehdizadeh⁵

1,2,4- Graduate student of Rural Development, Ilam University.

3- Assistant of Agricultural Education and Extension, Razi University.

5- Assistant of Rural Development, Ilam University.

Abstract

One of the biggest challenges facing the youth, especially students career in field of study. The future also depends on the type of attitude and their willingness that if there is no appropriate attitude in field of study can not be expected to develop and improve his skills. This study, is conducted to graduate students of Agricultural Education and Rural Development at Razi University towards their prospective employment by using Q technique. Statistical population of this research consisted to graduate and post Graduates student of agriculture education and rural development majors at Razi University, 29 of whom were selected purposively with Snowball sampling. their prospective employment. Thirty five Phrases were extracted based on the interviews with selected this students in focus groups. A questionnaire consisting of 35 cards and an answer sheet(Q diagram) to graduate students of Agricultural Education and Rural Development was the extent of their agreement or disagreement. Data analyzed by Q exploratory factor. SPSSWin20software applied to process data. According to the results obtained from exploratory factor analysis, the mentality of the students participating were claified in mentality, entrepreneurial, passive and disappointed, Hopefully and searching for opportunity, Perspective discrimination and realistic, revealing the attitudes of students towards their career disciplines and the most important is the attitude of the students entrepreneurial attitude towards their future employment.

Index Terms: Attitude, Career, Q methodology, Prospective.

Corresponding Author: S. Khosravi

Email: somayehkh6889@gmail.com

Received: 16/06/2015 ; **Accepted:** 07/11/2016